

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Ger den dyra oljan en ny chans för regionala livsmedel?
 - Mångsidigt kunnande på landsbygden visar undersökning
 - Förvaltningsförsöket i Kajalands län – bättre årsbidrag och lägre ökning av verksamhetskostnaderna 2005-2007 visar rapport
 - ”Ge lokalsamfundet tillräckligt med legitimitet och resurser för att möta framtidens utmaningar!”
 - Ministrarna gästar landskapen för EU-diskussioner
 - Läs även detta: **Landsomfattande seminarium om landsbygdsföretagandets framtidsmöjligheter *Projektaktörens handbok för nya programperioden *I KSSR:s kölvatten – sdp:s ordförande föreslår hälsovårdsbilar för landsbygden **”År Finland verkligen så fattigt att det är omöjligt att upprätthålla förbindelsebåttrafiken?” – Stig Jansson i Nagu om ersättande taxibåtar
-

GER DEN DYRA OLJAN EN NY CHANS FÖR REGIONALA LIVSMEDEL?

Under mer än ett decennium har man i Europa talat sig varm för lokalt producerad mat, bl.a. med hjälp av regional och lokal ”bränding”. *Köp inhemskt*, är i de flesta länder en stark slogan när det gäller mat, men i praktiken har emellertid det storskaliga och fjärran producerade fortsatt att öka i betydelse, eftersom kostnaderna för att transportera gods och varor (och människor) kontinuerligt sjunkit. I slutet av 1900-talet blev vi med hjälp av billig olja och informationsteknologi otroligt skickliga på att transportera saker snabbt, billigt och med oerhörd precision – ”just in time”. Den stora massan konsumenter fortsatte att köpa billiga livsmedel i supermarknaderna. Men de chockartade höjningarna av bränslepriserna under det senaste halvåret, har lett till en diskussion om att regionalt och lokalt odlade livsmedel nu kommer att ges en ny ekonomisk chans. Kostnaderna att transportera maten med långtradare eller flyg långa distanser är helt enkelt nu så stora, att livsmedel producerade i mindre skala åter blivit konkurrenskraftiga. Det råder inget tvivel om att den dyrare oljan påverkar livsmedelfrågorna på alla nivåer. Men frågan om transportkostnaderna är bara en liten del av ett komplicerat nät av faktorer som påverkar varandra. Det viktigaste just nu är att priset på en rad globala baslivsmedel har gått upp kraftigt. Indirekt hör denna chockartade prisstegring ihop med prisutvecklingen på olja. USA:s beslut att omvandla närmare hälften av majs till etanol och EU:s beslut att snabbt gynna biologiska bränslen, var två viktiga orsaker till prishöjningarna på baslivsmedlen i början av detta år. Men till det här bidrar även några år av torka i Australien, den positiva ekonomiska utvecklingen i Asien och flera andra delar av den fattiga världen. Det finns i dag många som hävdar att vi definitivt kommit in i en ny era, där de billiga livsmedlens tid är förbi och där livsmedelsproduktionen igen kommer att ge god ekonomisk utdelning för en större befolkning, än vad som varit fallet den senaste tiden. Men t.ex. på 1970-talet kunde man läsa om hur livsmedelsproduktionen per capita sjunker och att vi går mot en obönhörlig kris inom några år. Utvecklingen efter ”den första oljekrisen” blev

emellertid en helt annan än den som förutspåddes då. Frågan om olja och livsmedel är oerhört viktig och varningssignaler skall tas på allvar. Men dyr olja öppnar för nya teknologiska innovationer och kanske även något bättre möjligheter för regionala livsmedel.

Textsammandraget är från en längre artikel, vilken skrivits av professorn i rural forskning vid Åbo Akademi i Vasa, Erland Eklund, som tillika är landsbygdsprofessor. Artikeln ingår i landsbygdsriksdagstidningen, som denna vecka kommit från tryckeriet, men som även kan läsas i sin helhet (det tar lite tid vid nerladdningen) på Svensk Byaservice hemsida på webbadressen <http://byaservice.web.mios.fi/document.asp?id=0vgos3f06ve>.

Det går annars bra anmäla sig till den finlandssvenska landsbygdsriksdagen ännu (sista anmälningssdag 12.9), ifall man inte behöver eller själv står för överfart och hotellrum (för hotellrum rekommenderas att ta kontakt med Destination Åland, tel. +358 18 529 360, www.destinationaland.com). Deltagandet i själva tillställningen med festmiddag på lördagskvällen och besök på Skördefesten följande dag kostar då endast 30 euro. Gå in på webbadressen <http://byaservice.web.mios.fi/document.asp?id=apwio2f8z4m> för anmälan.

MÅNGSIDIGT KUNNANDE PÅ LANDSBYGDEN VISAR UNDERSÖKNING

Lantbruksföretagarna och deras familjemedlemmar har gedigen arbetserfarenhet och kunnande. Det här framgår av forskaren vid Jyväskylä universitet Tuomas Kuhmonens undersökning *Inhimillinen pääoma ja yrittäjyys – esimerkkinä maatilayritysten uuden liiketoiminnan käynnistäminen*. Enligt undersökningen har företagaren och dennes familjemedlemmar på 54 procent av gårdarna ett yrke vid sidan av lantbruket. Över hälften av lantbruksföretagarna har arbetserfarenhet från olika branscher. Hälften av lantbruksföretagarna har även en utbildning som inte hör till lantbruksarbetet. En fjärdedel av lantbruksföretagen idkar företagsverksamhet vid sidan av lantbruket, medan varannan familjemedlem i nästan en femtedel av gårdarna verkar som företagare i en bransch vid sidan av lantbruket. Företagsverksamheten vid sidan av lantbruket är ännu ofta ganska litet till formatet, men är i tillväxt. Enligt undersökningen finns det på landsbygden ännu mycket outnyttjat kunskapskapital. Uppgifterna är från nyhets-, annons- och marknadstidningen Ykköset (31.7).

FÖRVALTNINGSFÖRSÖKET I KAJANALAND – BÄTTRE ÅRSBIDRAG OCH LÄGRE ÖKNING AV VERKSAMHETSKOSTNADERNA 2005-2007 VISAR RAPPORT

Den tredje mellanrapporten innehåller en beskrivning av huvuddragen i det tre år långa förvaltningsförsöket i Kajanaland. Genom förvaltningsförsöket överfördes största delen av social- och hälsovården i kommunerna i Kajanaland till landskapets ansvarsområde. Social- och hälsovårdsverksamheten i Kajanaland har varit kostnadseffektiv inom samtliga delområden, vilket framkommer speciellt tydligt i de behovsstandardiserade jämförelserna. Inom utbildningssektorn, med ansvar för utbildningen på andra stadiet i landskapet Kajanaland, har totala antalet anställda minskat under de tre första verksamhetsåren med 3,3 procent. Gymnasieutbildningens resultatområde övergick från en modell med åtta resultatenheter till en modell med fyra. Verksamhetskostnaderna för landskapsförvaltningen inklusive affärsverken ökade i genomsnitt med 4 procent per år 2005-2007. Ökningen av verksamhetskostnaderna har i genomsnitt varit 2 procent lägre än den genomsnittliga ökningen av social- och hälsovårdskostnaderna i Finland. Årsbidragen i Kajanalands kommuner har förbättrats betydligt under åren 2005-2007. Under webbadressen http://www.vm.fi/vm/sv/04_publicationer_och_dokument/01_publicationer/04_utvecklande/20080820Foerval/name.jsp finns uppgifterna som är från finansministeriets pressmeddelande (från 20.8). Rapporten *Kainuun hallintokokeilun III väliraportti* finns (på finska) på adress http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/04_hallinnon_kehittaminen/

[20080820Kainuu/Kainuun_hallintokokeilu_vaeliraportti_netti.pdf](#).

I höst publiceras Tammerfors universitets mellanrapport om de framsteg som förvaltningsförsöket hittills åstadkommit. Den kompletterar den här rapportens bild av försökets läge och påverkningar. En slutrapport skall vara klar år 2010.

”GE LOKALSAMFUNDET TILLRÄCKLIGT MED LEGITIMITET OCH RESURSER FÖR ATT MÖTA FRAMTIDENS UTMANINGAR!”

Det finns i dagsläget en dominerande strömning att allt i det offentliga samhället bör bli effektivare och större, där kommun- och servicestrukturreformen (KSSR) är en del av detta. Tanken verkar vara att samhällelig service är en teknisk produkt med effektivast produktion. Människorna ses som individuella isolerade konsumenter, men det måste finnas ett ”vi” som beslutar om ”våra gemensamma angelägenheter”. Enligt skribenten Peter Backa kommer demokratin i många av de nya storkommunerna, att vara en ihålig demokrati – åtminstone på en generations sikt. Finland kan inte upprätthålla all service åt sin åldrande befolkning och samtidigt tävla om att vara den konkurrenskraftigaste ekonomin i världen. Troligt är då att tredje sektorn kommer att få ett större ansvar genom de lokala föreningarna. Framtidens utmaningar kan inte lösas enbart på global, nationell, regional eller kommunal nivå, utan de bör mötas framför allt lokalt. Strategin här är att inte utmana det stora samhället och de stora processerna. Man bör i stället skapa ett lokalt rörelseutrymme. Ramen kunde sägas vara att på lokal nivå, vid sidan av sektor 1 (privat), 2 (offentlig) och 3 (frivillig) skapa en sektor 2,5, alltså mellan 2 och 3 men med stöd av sektor 1. Utgående från tredje sektorn skapar man något som närmar sig den offentliga sektorn och inkluderar i mån av möjlighet första sektorn i detta. Målet är att ge lokalsamfundet tillräckligt med legitimitet och resurser för att möta framtidens utmaningar. Erfarenheter visar att en sammanslagen kommun ofta inte blir helgjuten, utan människor håller kvar vid sin gamla kommunidentitet. Här kunde t.ex. ett byaråd göra ett initiativ för att skapa ett lokalsamfund. Man kunde då föreslå en folkomröstning om detta i samband med ett allmänt val. Byaplanen igen kunde t.ex. ges rättsverkan. Kommunernas planering är tämligen en ganska krånglig och byråkratisk process, medan det med byaplanen är tvärtom. Även om den får en viss form, blir planeringen för den skull inte för byråkratisk. Skapa även funktionella serviceenheter nerifrån sett. Om befolkningen inom ett visst område vill ha en samhällelig service och är beredd att betala tilläggskostnaden för den, låt dem göra det. Skapa sålunda ett instrument för referendum om servicedistrikt med skatterätt. Medborgarsamhällets roll skulle sålunda bli historisk i två bemärkelser. För det första kan medborgarsamhället vara med om att skapa en kraftfull motström till huvudfåran och för det andra gör medborgarsamhället det som det alltid har gjort – tar på sig uppgifter som det offentliga så småningom tar över.

Texten är från en längre artikel till ett kommande nummer av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus. Skribenten Peter Backa är landsbygdsutvecklare och återfinns på Svensk Byaservice.

MINISTRARNA GÄSTAR LANDSKAPEN FÖR EU-DISKUSSIONER

Under de kommande åren och decennierna står Europeiska unionen inför stora utmaningar. För Finland erbjuder EU-samarbetet möjligheter att öka medborgarnas välfärd och säkerhet. **Så vad tycker du är viktigt i Finlands EU-politik?** Genom en diskussionsserie vill man få en ökad dialog mellan regeringen och medborgarna och ta upp EU-frågor för diskussion, särskilt inför Europaparlamentsvalet i juni 2009. Statsminister Matti Vanhanen och migrations- och Europaminister Astrid Thors inledde serien av EU-diskussioner i onsdags (3.9 i Helsingfors respektive Mariehamn) som hela Finlands regering deltar i under hösten 2008. Samtliga ministrar i regeringen deltar i någon av de diskussionerna, vilka går under namnet

20/20 – ministrarna i landskapen och arrangeras i de 20 landskapen i Finland. Uppgifterna är från statsrådets pressmeddelande (från 28.8) och kan läsas under webbadressen <http://www.vnk.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=236871>.

Utrikesminister Alexander Stubb deltar i EU-diskussionen i Vasa 6.10, kultur- och idrottsminister Stefan Wallin deltar i Borgå 14.10, medan social- och hälsovårdsminister Liisa Hyssälä deltar i Åbo 1.12. Alla diskussionstillfällen finns på webbadressen <http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?contentid=135151&nodeid=37760&culture=sv-FI>.

LÄS ÄVEN DETTA

Landsomfattande seminarium om landsbygdsföretagandets framtidsmöjligheter

I Visamäki, Tavastehus 2-3.10 hålls ett landsomfattande seminarium kring företagande, som lyfter fram landsbygdsföretagandets framtidsmöjligheter och samhällets roll i att driva vidare arbetet för företagande. Själva seminariet hålls på första dagen, medan man under den andra dagen bekantar sig med Tavastehusregionens landsbygdsföretagande. Seminariet är en fortsättning på det seminarium som hölls i januari 2008 och som samlade över 300 deltagare. Arrangörer är jord- och skogsbruksministeriet, landsbygdsnätverksenheten, Jord- och skogsbruksproducenternas centralförbund (MTK), YTR:s temagrupp för företagsamhet och Tavastehus yrkeshögskola. För info, program och anmälan, som görs senast 25.9, se adressen <http://www.maaseutu.fi/fi/index/kalenteri/CalendarEvents/5zIzEqR3O.html.stx>.

Projektaktörens handbok för nya programperioden

Projektaktörens handbok *Hanketoimijan käsikirja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmista 2007-2013 rahoitettaville hankkeille* (finns under webbadress http://www.maaseutu.fi/attachments/5uAX9Be9y/5yqkQYVIt/Files/CurrentFile/Hanketoimijan_kasikirja_20082008.pdf) belyser saker som hör till projektverksamheten i det nya programmet. Handbokens mål är att ge bakgrundsfakta som hör till projektverksamheten åt projektsökanden, -dragarna, styrgrupperna och andra projektarbetare. Boken innehåller allmänna råd för projektets planering, styrning, förverkligande och uppföljning. Handbokens nätversion försöker man hålla à jour, också vad gäller Internet-länkarna. Om man vill, kan man printa ut boken. Den kommer inte ut i tryckt version. Läs mer (på finska) under adress <http://www.maaseutu.fi/fi/index/maaseudunkehittaja/hanketoimijankasikirja.html>.

I KSSR:s kölvatten – sdp:s ordförande föreslår hälsovårdsbilar för landsbygden

Ordföranden för Finlands socialdemokratiska parti (sdp) Jutta Urpilainen vill förbättra hälsovårdsservicen på landsbygden med hälsovårdsbilar. Bilarna skulle fungera som butiks- och biblioteksbilar, där en hälsovårdare skulle ha sin mottagning i bilen. Bilarna kunde vara ett svar på problemet med att hälsovårdstjänsterna flyttar allt längre från glesbygden i samband med kommunsammanslagningar. Urpilainen lade fram sitt förslag då partiets riksdagsgrupp avslutade sitt möte i Vanda i onsdags (3.9). Uppgifterna är från Finska Notisbyrån och ingick bl.a. i torsdagens (4.9) upplaga av Österbottens Tidning.

”Är Finland verkligen så fattigt att det är omöjligt att upprätthålla förbindelsebåttrafiken?” – Stig Jansson i Nagu om ersättande taxibåtar

Stig Jansson, som är fast bosatt i Stenskär i Nagu, frågar sig om Finland verkligen är så fattigt, att det är omöjligt att upprätthålla förbindelsebåttrafiken på nuvarande nivå, det här som en kommentar till trafikrådet Eeva Linkamas uttalande om att taxibåtar kan komma att ersätta förbindelsebåtar på vissa rutter i den åboländska skärgården. Enligt Linkama måste också möjligheten för skärgårdsbor att använda egna båtar eller samåka tas i beaktande. Tanken om samåkning ser Kurt Kronehag, företagare i Pargas, mera som ett önsketänkande. Taxibåtar är

enligt honom ett alltför dyrt alternativ. Kronehags första reaktion var att trafikrådet Linkama inte känner till vilka förhållanden som ... Läs mer på adress <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=138084>.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
